

DEZVOLTAREA DURABILĂ A DESTINAȚIILOR TURISTICE

Tatiana LUCA,
ORCID: 0000-0002-4974-5519
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 338.48:502.131.1

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7388936>

Abstract: *This article aims to focus on the lesser known issues related to the impact of tourism on destinations. The author will analyze this impact from the perspective of sustainable development, a concept that found its place much later than it should have in the universe of research in tourism studies. This article is logically structured in three directions of research, as follows: the first part will analyze the main effects of tourism on destinations from the perspective of sustainable development; the second part will focus on a similar analysis, but focused on the human dimension; the third part will focus on the recent "dispute" in the literature between the importance of building new tourism development strategies from the perspective of sustainable development, suggesting an appropriate solution to integrate the two visions into a common approach.*

Keywords: sustainable development, tourist destination, sustainable tourism, local community, strategy.

Turismul reprezintă astăzi una dintre cele mai dinamice industrii la nivel global, creșterile spectaculoase pe care le-a înregistrat în a doua jumătate a secolului al XX-lea și la începutul secolului al XXI-lea propulsându-l la rangul de activitate prioritară în cadrul politicilor de dezvoltare regională.

Condițiile actuale în care se dezvoltă industria turistică au început să manifeste o serie de probleme. Mai mult ca niciodată în ultimele decenii au avut loc numeroase evenimente care nu numai că au schimbat afinitățile și gusturile cererii turistice, dar au determinat și oferta turistică să se concentreze pe noi strategii și tehnici de funcționare.

Ultimele decenii au scos la iveală noi provocări pentru destinațiile turistice, șocurile suferite de industria turistică (în special criza economică din 2008–2012 și pandemia COVID-19 din 2020) expunând fragilitatea sectorului. Nu este, așadar, o surpriză faptul că atenția comunității academice și a factorilor de decizie a început să se îndrepte, treptat, către concepte și abordări adaptate noilor contexte globale. Regulile jocului s-au schimbat mult odată cu apariția

unor atacuri teroriste mai frecvente, a volatilității economice, a dezastrelor meteorologice, a noilor puncte fierbinți de conflict în lume etc. Turismul, ca industrie specifică și complexă, a devenit mult prea sensibilă la astfel de schimbări.

Turismul a fost privit mult timp exclusiv ca un instrument care generează creștere economică și venituri importante într-un timp relativ scurt. Datele statistice prezentate de majoritatea organizațiilor de specialitate, fie ele publice sau private, se concentrează preponderent pe factorul economic.

Un interes mult mai scăzut, cu părere de rău, este acordat destinațiilor, teritoriilor vizitate, comunităților locale și impactului complet și complex pe care turismul îl generează asupra lor. Cum afectează activitățile turistice și ansamblul de schimbări și amenajări pe care le generează dezvoltarea durabilă a destinației, precum și demografică ori comunitară a localității?

Dezvoltarea durabilă a unei destinații turistice și a brandului acesteia face parte din dezvoltarea economică a societății, care este de fapt scopul de bază al tuturor țărilor cărora le pasă de viitorul lor și de locul lor în sistemul global. Dezvoltarea durabilă nu presupune doar protejarea mediului, ci și o dezvoltare economică adecvată, securitate socială și, de asemenea, un stil de viață sănătos.

În ultimele decenii, dezvoltarea turismului extensiv și necontrolat este însoțită de multe implicații nedorite de mediu, sociale și culturale care impun necesitatea ca turismul să fie abordat din perspectiva dezvoltării durabile.

Într-o perspectivă exclusiv optimistă și pozitivă, turismul este prezentat actual tot mai des drept un stimulator al dezvoltării [2]. Prin definițiile sale, fenomenul turistic este adesea apreciat ca având un rol major de a produce schimbări în teritoriile în care se manifestă și, implicit, de a influența pozitiv dezvoltarea durabilă a teritoriilor.

Cercetarea relației dintre turism și dezvoltarea durabilă a devenit importantă pentru practicienii și cercetătorii din domeniul turismului încă de la publicarea Raportului Bruntland în 1987. Principiile pe care acest raport le aducea în prim-plan, era de „a satisface nevoile prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi” [10], au oferit și cadrul de referință pentru dezvoltarea turismului în ultimele decenii. Astfel s-a conturat și aprofundat conceptul de turism durabil, care are ca fundament ideea că succesul turismului este dependent de măsura în care efectele pozitive ale dezvoltării sale le depășesc pe cele negative [6].

Este frecvent întâlnită perspectiva conform căreia turismul reprezintă mai mult o activitate cu potențial distructiv, făcându-se referire în special la turismul de masă, fapt ce a impus în timp definirea și adoptarea unor forme alternative de turism (ecoturism, turism activ, turism durabil). În această ordine de idei, se discută chiar și despre o incompatibilitate între conceptul de durabilitate și cel de dezvoltare a turismului, subliniindu-se că dezvoltarea

durabilă, prin principiile pe care le impune, are potențialul de a constitui în sine o barieră în calea dezvoltării turismului. Efectele pozitive pe care turismul le poate genera într-o comunitate se bazează pe obiectivele centrale ale dezvoltării durabile. Din alt punct de vedere, efectele negative, mai cu seamă în contextul unei dezvoltări necontrolate a turismului de masă, pot preveni turismul din a funcționa drept un instrument eficient al dezvoltării durabile [9].

Relația turismului cu dimensiunea socioculturală a dezvoltării durabile este abordată preponderent prin studii ale percepțiilor populației locale [8] dată fiind dificultatea de a măsura acest impact prin metode obiective. Nivelul de conștientizare a beneficiilor sociale și economice induse de turism este demonstrat ca fiind similar în zonele urbane și în cele rurale în contextul prezenței unor situri din cadrul patrimoniului mondial UNESCO, evidențiindu-se în același timp faptul că percepțiile pozitive se asociază cu un grad mai mare de implicare a comunității locale în dezvoltarea și planificarea activității turistice [8]. Într-o destinație specifică turismului de masă, o clasificare a comunității locale în funcție de percepțiile acestora față de turism, a ajuns la concluzia că beneficiile economice sunt resimțite unanim de către localnici, în timp ce cele sociale și culturale sunt resimțite într-o măsură mult mai mică [7]. Dimensiunea socioculturală a dezvoltării este abordată și în diverse modele teoretice care au fost definite de-a lungul timpului pentru a arăta interacțiunea dintre comunitatea locală și turism, cu referire la atitudine, percepție, nivel de implicare și avantaje resimțite.

Cunoscut sub denumirea tot mai vehiculată de „overtourism”, fenomenul supraaglomerării destinațiilor turistice are în centru atât problema unui număr masiv de turiști, cât și modul de manifestare al acestora și, mai ales, impacturile negative pe care le generează pe plan socio-cultural [1]. Cercetările privind impactul turismului asupra mediului se bazează pe perspectivele referitoare la inventarierea resurselor naturale utilizate de turism pentru scopuri mai mult sau mai puțin conectate cu experiența turistică în sine, dar și perspective ce vizează aprecierea transformărilor provocate de industria turistică asupra mediului [4]. Dacă punem în balanță mulțimea de efecte pe care turismul le poate avea asupra dezvoltării unui teritoriu, putem conchide că o relație eficientă între destinațiile turistice și durabilitate este creată atunci când sunt maximizate beneficiile economice ale turismului pe plan local, dar numai concomitent cu protejarea și conservarea mediului natural și creșterea nivelului de trai și a bunăstării comunităților locale.

Cea mai mare parte a strategiilor de dezvoltare a turismului create în ultimele două decenii abordează, măcar generic, conceptul de dezvoltare durabilă. Direcțiile de intervenție, în cadrul acestora, sunt formulate în jurul principiilor de durabilitate și întreg discursul este construit cu scopul final de a maximiza relația pozitivă turism–dezvoltare durabilă, însă atingerea efectivă a

acestui țel presupune provocări, cel mai adesea greu de depășit în activitatea practică [5].

Abordarea strategică din perspectiva dezvoltării durabile este argumentată și prin faptul că aceasta contribuie la creșterea competitivității unei destinații. Acest lucru se realizează prin conservarea resurselor naturale și culturale și totodată prin faptul că dezvoltarea durabilă are în centru și premisa unei comunități locale cu un grad crescut de satisfacție și un nivel de trai ridicat, aspecte primordiale în definirea unei destinații competitive [3]. În ultima perioadă asistăm și la emergența unei abordări ușor diferite, cea a conștientizării șocurilor pe care le suferă sectorul turistic, și a impactului direct pe care aceste șocuri îl au asupra destinațiilor. Această abordare sugerează că strategiile de dezvoltare turistică ar trebui să se concentreze în principal pe creșterea capacității de reziliență a destinațiilor turistice, pe pregătirea acestora pentru șocurile viitoare și pe implementarea unor măsuri pentru a depăși acele șocuri.

CONCLUZII

Autorul și-a propus să analizeze impactul activităților turistice asupra destinațiilor din perspectiva dezvoltării durabile, concept care se dovedește a fi esențial pentru sectorul turistic în secolul al XXI-lea. Cercetarea a fost concentrată pe impactul turismului asupra comunităților și a dimensiunii umane, în general, fără a neglija, însă, impactul economic ori cel asupra mediului. Ultima parte a cercetării a încercat să dezvolte o nouă viziune în construirea strategiilor de dezvoltare turistică pe termen lung de către actorii și factorii de decizie. În ceea ce privește dezvoltarea durabilă a destinațiilor turistice, două perspective relativ opuse domină direcțiile de cercetare în studiile turistice: pe de o parte perspectiva care susține aportul enorm al turismului la dezvoltarea economică, iar pe de altă parte, perspectiva care susține că turismul influențează negativ toate cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile (economică, socială, și de mediu), concentrându-se mai mult pe dimensiunea economică, în dauna celor sociale și de mediu. Transformarea turismului într-un catalizator al dezvoltării durabile este condiționată de identificarea unei stări de echilibru între cele trei componente ale dezvoltării, completând atenția acordată impactului economic cu un interes pentru protecția mediului natural și a comunităților locale. Pentru factorii de decizie conceptul de dezvoltare durabilă a destinațiilor turistice păreau antagonice, însă o analiză mai profundă a scos în evidență faptul că aceasta urmărește atingerea unei stări de echilibru. Societatea contemporană, este supusă permanent unor șocuri majore cu repercusiuni asupra întregului complex socioeconomic obligă destinațiile turistice la adoptarea strategiilor

capabile să crească capacitatea de reziliență în vederea asigurării dezvoltării durabile pe termen lung.

Referințe bibliografice:

1. Butler R. W. (2018), Challenges and opportunities, *Worldwide Hospitality and Tourism Themes* 10(6): 635–641.
2. Chhetri A., Chhetri P., Arrowsmith C., Corcoran J. (2017), Modelling tourism and hospitality employment clusters: a spatial econometric approach, *Tourism Geographies* 19(3): 398–424.
3. Coroș M. M., Gica O. A., Yallop A. C., Moisescu O. I. (2017), Innovative and sustainable tourism strategies: a viable alternative for Romania's economic development, *Worldwide Hospitality and Tourism Themes* 9(5): 504–515.
4. Gossling S., Peeters P. (2015), Assessing tourism's global environmental impact 1900–2050, *Journal of Sustainable Tourism* 23(5): 639–659.
5. Lacey G., Weiler B., Peel V. (2018), Sustainability or resilience? Poverty-related philanthropic tourism as an agent for deliberate slow change, în: Cheer J. M., Lew A. A. (Ed.), *Tourism, Resilience and Sustainability. Adapting to Social, Political and Economic Change*, Routledge, New York.
6. Sharpley R. (2015a), *Tourism: A Vehicle for Development?*, în: Sharpley, R., Telfer, D.J. (Ed.), *Tourism and Development. Concepts and Issues*, 2nd Edition, Channel View Publications, p. 3–32.
7. Perez E. A., Nadal J. R. (2005), Host community perceptions: a cluster analysis. *Annals of Tourism Research* 32(4): 925–941.
8. Rasoolimanesh S. M., Roldan J. L., Jaafar M., Ramayah T. (2017), Factors influencing residents' perceptions toward tourism development: differences across rural and urban World Heritage Sites, *Journal of Travel Research* 56(6): 1–16.
9. Telfer D. (2015), *Tourism and Regional Development Issues*, în: Sharpley R., Telfer D. J. (Ed.), *Tourism and Development. Concepts and Issues*, 2nd Edition, Channel View Publications, p. 140–177
10. World Commission on Environment and Development (1987), *Our common future*, Oxford University Press, Oxford.